

انقلاب بیتکوین در ایران

نگارش در تاریخ 4 فوریه 2024

تهیه کننده: [ماریوس فراشی طسوجی](#)

ترجمه از انگلیسی به فارسی توسط مترجمین گروه [Un de Block](#) صورت گرفته است.

در این گزارش، من به بررسی افزایش استفاده از بیتکوین توسط ایرانیان می‌پردازم، جمعیتی که با چالش‌های اقتصادی و همچنین سانسور دولت و قدرت‌های خارجی روبرو هستند. هدف من این است که نشان دهم چگونه بیتکوین به عنوان ابزاری برای حفاظت از آزادی‌ها و حفظ ارزش در یک زمینه اقتصادی و سیاسی پیچیده عمل می‌کند.

پیشگفتار

برای بسیاری از افرادی که با زیرساخت‌های مالی غیرمتمرکز، که معمولاً به عنوان «بلاکچین» یا «رمزارز» شناخته می‌شوند، آشنایی ندارند، درک اهمیت بیتکوین برای جوامع خاص می‌تواند دشوار باشد.

از زاویه دیدگاه غربی، دسته‌بندی کردن جمعیت جهان به 2 گروه گسترده امری رایج است، که شاید هم به صورت ناخودآگاه صورت می‌پذیرد. دسته اول که غربی‌ها به آن تعلق دارند از دسترسی به برق، آب آشامیدنی، اینترنت و سیستم بانکی بهره می‌برند. دسته دوم، افرادی هستند که در حاشیه جامعه در فقر شدید زندگی می‌کنند.

اما واقعیت پیچیده‌تر و ظریف‌تر است. در نقاط مختلف در سراسر جهان، برخی از جوامع دسترسی نسبتاً آسانی به اینترنت دارند، اما نه ابزار و نه نیازی برای افتتاح حساب بانکی دارند.

بخش دیگری از جهان که مردم ایران نیز به آن تعلق دارند به اینترنت و سیستم بانکی دسترسی دارند. بااین‌حال، استفاده از این خدمات به شدت توسط دولت کنترل، پایش و سانسور می‌شود.

با چشم‌پوشی از دیدگاه غربی، متوجه می‌شویم که بیتکوین از نقش خود به عنوان یک دارایی صرفاً سوداگرانه فراتر می‌رود.

در واقع، بیتکوین یک شبکه‌ی تبادل ارزش مقاوم در برابر سانسور و نیمه‌ناشناس است. این ویژگی‌ها به بیتکوین یک کاربرد اجتماعی می‌دهد که اغلب توسط مخالفان آن نادیده گرفته می‌شود.

...

در مقاله‌ام، "[نارنجی، سبز-جدید است](#)"، به نقش بیتکوین به عنوان یک کاتالیزور برای گذار زیست‌محیطی پرداخته‌ام و استدلال‌هایی که بیتکوین را به عنوان یک دارایی بیش از حد آلوده می‌دانند را رد کرده‌ام. این نکته اغلب توسط افرادی مطرح می‌شود که از قضا در خط مقدم سیاست‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایی هستند که سالانه میلیون‌ها متر مکعب کربن دی اکسید (CO2) تولید می‌کنند.

با این مقاله، من به این تفکر ادامه می‌دهم تا نشان دهم بیتکوین نیز ابزاری مؤثر در برابر سانسور دولتی است.

...

از آنجایی که فرانسوی و ایرانی هستیم، زیر سوال بردن اقتدار ثابت، ریشه عمیقی در هویت من دارد. بنابراین، با میل به انقلاب و تغییر است که تحقیقات خود را آغاز کردم.

من به سرعت فهمیدم که صحبت در مورد ابزارهایی مانند بیتکوین که برای دور زدن سانسور جمهوری اسلامی ایران استفاده می‌شود چقدر دشوار است.

در تلاش برای جمع‌آوری نقل‌قول ایرانیان در چندین شبکه اجتماعی، از گروه‌های خاصی حذف شدم، پیام‌هایم حذف شد و حتی متهم شدم به اینکه یک نیروی حکومتی (برای جمع‌آوری اطلاعات) هستم.

در میان افرادی که با آنها تماس گرفته شد، غالب آنها پاسخی ندادند یا به صراحت از بیان نقل‌قول خودداری کردند.

یکی از آنها داوطلبانه پیشنهاد کرد که سوالات من را به فارسی ترجمه کند، سپس آنها را با سایر اعضای جامعه بیتکوین و رمزارز ایرانیان به اشتراک بگذارد.

متأسفانه این فرد به دلیل اقدام به اخذ اطلاعات از افرادی که قوانین را دور می‌زنند، با انتقادات متعددی مواجه شد. وی پس از چند روز تردید در نهایت با بیان اینکه پاسخگویی اجباری نیست، سوالات را با جامعه رمزارزی در میان گذاشت. در نهایت 7 نفر به پرسشنامه ترجمه شده پاسخ دادند.

در کل 13 نقل فول جمع آوری کردم. اگرچه برخی از شرکت کنندگان موافق بودند که هویت خود را فاش کنند، من تصمیم گرفتم هیچ نام یا نام مستعاری را فاش نکنم. اظهارات و اقدامات ذکر شده در این شهادت‌ها می‌تواند آنها را در معرض اقدامات تلافی جویانه دولت از جمله خطر حبس/زندان قرار دهد.

بنابراین، در خصوص حساب‌های گزارش شده در این مقاله، از پروفایل‌های فرضی با نام‌های پرتطرفدار در کشور استفاده خواهم کرد: علی، محمد، فاطمه، رضا، زهرا، مریم، حسین، نیما و لایلا.

برای شنیدن ماجرای پشت صحنه جمع‌آوری این گزارش، شما را تشویق می‌کنم [به پادکست بیت‌گاید BitGuide گوش کنید](#) که در آن به بسیاری از سوالات آنها پاسخ دادم.

پیش‌زمینه تاریخی

در ژانویه 1979، محمدرضا پهلوی، آخرین شاه ایران، در پی اعتراضات متعدد مجبور به ترک ایران شد. رفتن او راه را برای روح‌الله خمینی هموار کرد که پس از 15 سال تبعید، کمونیست‌ها، مجاهدان، لیبرال‌ها و دموکرات‌ها را متحد کرد.

خمینی پس از بازگشت به ایران در 11 فوریه 1979 پایان سلطنت را اعلام کرد و ابتدا دولت موقت تشکیل داد و سپس در 1 آوریل همان سال نظام جمهوری اسلامی ایران را تأسیس کرد.

در نوامبر 1979، دانشجویان ایرانی به سفارت آمریکا در تهران یورش بردند و کارکنان آن را گروگان گرفتند و آنها را به جاسوسی متهم کردند. این بحران گروگان‌گیری روابط بین ایالات متحده و ایران را به میزان قابل توجهی بدتر کرد و منجر به اعمال تحریم‌های اقتصادی شد.

در سال 1980، عراق به این امید که از بی‌ثباتی ایران استفاده کند، به این کشور حمله کرد. جنگی که 8 سال به طول انجامید و بین 600,000 تا 1.2 میلیون کشته برجای گذاشت، در نهایت باعث تقویت رژیم ایران و ترویج فرهنگ شهادت در کشور شد.

تحریم‌های اعمال شده علیه ایران روابط بین‌المللی و توسعه اقتصادی این کشور را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. این تحریم‌ها منجر به نرخ بالای بیکاری به ویژه در میان جوانان و تورم قابل توجه ارز ملی ایران یعنی ریال شده است.

1979

سال 1979: مسدود کردن 12 میلیارد دلار دارایی مالی توسط ایالات متحده

1984

سال 1984: در طول جنگ ایران و عراق، ایالات متحده تحریم تسلیحاتی را اعمال کرد و اعتبارات مالی به ایران را به دلیل روابط ادعایی با حزب الله ممنوع کرد. این اقدام دسترسی ایران به فناوری و تجهیزات نظامی مدرن را محدود می‌کند و به طور بالقوه بر امنیت ملی و به طور غیرمستقیم بر ثبات داخلی آن تأثیر می‌گذارد.

1995

سال 1995: ایالات متحده نفت ایران را تحریم کرد، درآمدهای نفتی ایران را کاهش داد و به طور مستقیم بر اقتصاد ملی، خدمات عمومی و استاندارد زندگی شهروندان تأثیر گذاشت.

1996

سال 1996: قانون آماتو-کندی از سرمایه گذاری بیش از 20 میلیون دلاری هر شرکت خارجی در ایران به ویژه در بخش هیدروکربن جلوگیری می‌کند که بر اشتغال و اقتصاد کشور تأثیر می‌گذارد.

2006

سال 2006: سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا تحریم تسلیحاتی را علیه ایران اعمال کردند که شامل تجهیزات نظارتی مخابراتی و مواد هسته ای جهت استفاده نظامی بود. این تحریم، توان دفاعی و هجومی ایران را تضعیف می‌کند و بر امنیت و ثبات منطقه تأثیر می‌گذارد.

2010

سال 2010، قانون جامع تحریم‌ها، پاسخگویی و واگذاری ایران (CISADA) توسط ایالات متحده، تحریم جدیدی را بر نفت ایران اعمال می‌کند و خدمات مالی خارجی که با ایران کار می‌کنند را تحریم می‌کند. این امر منجر به کمبود محصولات و خدمات ضروری می‌شود که بر زندگی روزمره ایرانیان تأثیر می‌گذارد.

2012

سال 2012: تحریم‌های اتحادیه اروپا بر بخش انرژی ایران، واردات هیدروکربن‌های ایران را ممنوع و دارایی‌های مالی جمهوری اسلامی ایران را مسدود کرد. اتحادیه اروپا همچنین محدودیت‌های بیشتری را برای صادرات هیدروکربن‌های ایران اعمال می‌کند و دسترسی بانک‌های ایرانی به شبکه سوئیفت قطع می‌کند.

2018

2018 ایالات متحده از برجام خارج شد که منجر به بازگرداندن تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده، افزایش هزینه‌های زندگی، تورم، و تشدید مشکلات روزانه برای ایرانیان شد.

2020

سال 2020: به دلیل عدم رعایت استانداردهای تامین مالی تروریسم توسط ایران، اقدامات گروه ویژه اقدام مالی (FATF) مبادلات تجاری با ایران را دشوارتر می‌کند. این گروه، محدودیت‌های مالی را تشدید می‌کنند و مانع از معاملات تجاری بین‌المللی و دسترسی به بازارهای مالی می‌شوند که ممکن است بر واردات کالاهای اساسی تأثیر بگذارد.

2022

تحریم‌های سال 2022 در پاسخ به اعتراضات در ایران توسط کانادا، بریتانیا و اتحادیه اروپا عمدتاً علیه ساختارها و رهبران ایرانی اعمال می‌شود، به‌ویژه به دلیل تامین تجهیزات نظامی برای روسیه. این تحریم‌ها تنش‌ها و سرکوب داخلی را تشدید می‌کند و بر آزادی‌های مدنی و کیفیت زندگی تأثیر منفی می‌گذارد.

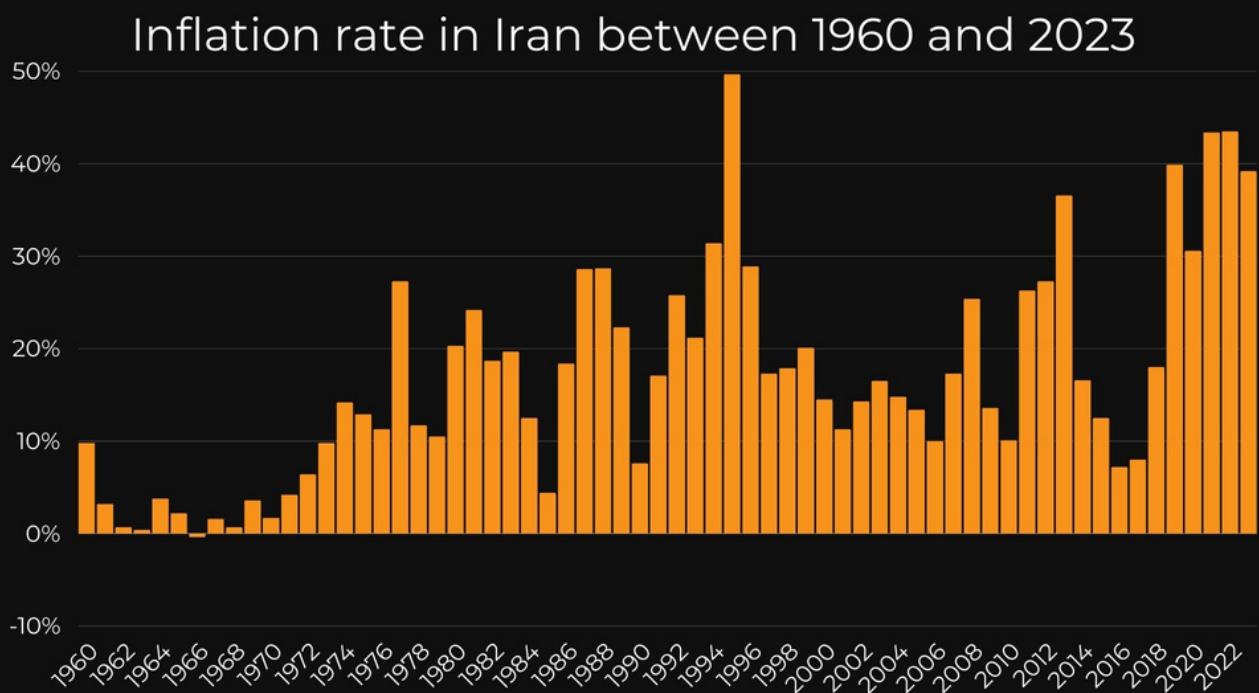
منبع: [رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی](#)

زندگی روزمره ایرانیان

هدف من توجیه و دفاع از تحریم‌های بین‌المللی نیست، بلکه ارائه بینشی دقیق‌تر از زندگی روزمره ایرانیان در شرایط اقتصادی تحت تحریم و تأثیرات ژئوپلیتیکی آن است.

تورم

تورم پیامد مستقیم سال‌ها بی‌ثباتی اقتصادی در ایران است. ریال ایران حداقل نیم قرن است که در معرض تورم بالا است، که در سال 1995 به اوج خود یعنی 49.7% رسید و این مقدار از سال 2019 به طور میانگین حدود 40% در سال بوده است. طی 10 سال اخیر، ریال ایران بیش از 95% از ارزش خود را از دست داده است.

نرخ تورم در ایران بین سال‌های 1960 تا 2023 - [بانک جهانی](#)

بیکاری

آمارهای رسمی حاکی از نرخ بیکاری **7.5% در سال 2023** است و این عدد در میان افراد زیر 24 سال به 20.5% می‌رسد. با این حال، این ارقام بحث‌برانگیز و مشکوک به دستکاری و کاهش ارقام توسط دولت هستند.

بسیاری از ایرانیان برای کاهش بار مالیاتی و کاهش تاثیر تورم به صورت غیررسمی کار می‌کنند یا بخشی از حقوق خود را به طور غیر رسمی دریافت می‌نمایند.

محمد در این باره برایم اینگونه تعریف کرد:

"فرض کنید حقوق من 500 دلار است. در روز اول ماه، کارفرما به طور رسمی 150 دلار از حقوقم را پرداخت می‌کند. سپس برای کاهش هزینه‌ها از جمله اجتناب از پرداخت مالیات و حق بیمه، 350 دلار مابقی را به صورت غیررسمی پرداخت می‌کند."

سیستم بانکی

تحریم‌های آمریکا و اتحادیه اروپا علیه ایران مبادلات مالی ایرانیان را به شدت محدود کرده است. ایرانیان قادر به ارسال یا دریافت پول از خارج از کشورشان نیستند و همچنین در خرید محصولات یا خدمات بین‌المللی محدودیت دارند.

برای دور زدن این محدودیت‌ها، شرکت‌های ایرانی اغلب شرکت‌های صوری و حساب‌های بانکی در خارج از کشور، به ویژه در دبی و کره جنوبی باز می‌کنند.

سیستم بانکی

علاوه بر تحریم‌های بین‌المللی، دولت ایران نیز سانسور شدیدی را به طرق مختلف اعمال می‌کند.

علی‌رغم دعوت عمومی برای رأی دادن، نتایج انتخابات همیشه به نفع رهبر نظام دستکاری می‌شود و این، شهروندان ایرانی را از هرگونه تأثیر بر نخبگانی که کشور را اداره می‌کنند، منع می‌کند.

این سانسور، به اینترنت که در ایران به شدت فیلتر شده است نیز تعمیم می‌یابد. ایرانیان از دسترسی به بسیاری از وبسایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی که در غرب استفاده می‌شود محروم هستند. تنها راه آنها برای دور زدن این محدودیت‌ها استفاده از فیلترشکن (VPN) است. برنامه‌های پیام‌رسان رمزگذاری شده مانند تلگرام از معدود ابزارهای ارتباطی رایگان هستند.

علی در این مورد به من گفت:

"ما حتی به سیستم مالی جهانی دسترسی نداریم، و بسیاری از کارهای روزمره که جوانان در کشورهای ثروتمند آن را بدیهی می‌دانند برای ما غیرقابل دسترس است. به عنوان مثال، دسترسی ما به اپلیکیشن اسپاتیفای محدود است. ممکن است بسیاری به این حرف بخندند، اما ما با دو دشمن طرفیم: دشمن داخلی که محدودیت‌های متعددی بر ما تحمیل کرده و آزادی ما را سلب کرده است و دشمن خارجی که تحریم‌هایش مستقیماً بر زندگی مردم عادی تأثیر گذاشته است. [...]"

شاید باورش سخت باشد، اما دسترسی به اینترنت رایگان به بزرگترین دغدغه برایمان تبدیل شده است."

اعتراضات

از سال 1979 تاکنون بیش از 4000 شهروند ایرانی در جریان اعتراضات مختلف کشته و حداقل 36000 نفر زندانی شده اند.

1979

در جریان اعتراضات سال 1979 علیه محمدرضا شاه پهلوی، خشونت تقریباً در تمام شهرهای بزرگ گسترش یافت و میلیون‌ها شرکت کننده را جمع کرد. بین 2000 تا 3000 نفر کشته شدند و هزاران نفر زندانی شدند.

1999

در جریان اعتراضات دانشجویی 1999، که با بسته شدن یک روزنامه حزب اصلاح طلب آغاز شد، ناآرامی‌ها به چندین شهر سرایت کرد و حدود 10000 نفر را بسیج کرد. حداقل 4 نفر کشته شدند و تعداد بازداشت شدگان بین 1200 تا 1400 تخمین زده می‌شود.

2009

سال 2009 به دنبال ماجرای تقلب در انتخابات ریاست جمهوری، اعتراضات قابل توجهی در حداقل 10 شهر بزرگ آغاز شد که میلیون‌ها شرکت کننده در آن شرکت داشتند. سرکوبگران دولتی دست کم 100 معترض را کشتند و حداقل 4000 نفر را دستگیر کردند.

2017

اعتراضات اقتصادی سالهای 2017 و 2018 که از شهر مشهد شروع شد و به بیش از 140 شهر گسترش یافت، منجر به کشته شدن حداقل 22 نفر و دستگیری 3700 نفر شد.

2019

در اعتراضات سال 2019، که با افزایش ناگهانی قیمت بنزین آغاز شد و 100 شهر در کشور را تحت تاثیر قرار داد، حداقل 304 نفر کشته و بیش از 7000 نفر دستگیر شدند. (گرچه در جای دیگری به بیش از 1500 کشته اشاره شده است)

2022

به دنبال قتل مهسا امینی در سال 2022 اعتراضات در تمام 31 استان گسترش یافت و منجر به کشته شدن بیش از 500 نفر، اعدام 7 نفر و بازداشت نزدیک به 20000 نفر شد.

برای درک بهتر گستردگی این اعتراضات، قتل **مهسا امینی** را مثال می‌زنیم.

این بانوی 22 ساله که به بهانه حجاب نامناسب دستگیر شده بود، در 16 سپتامبر 2022 بر اثر جراحات وارده توسط پلیس جان باخت. در حالی که مقامات علت فوت‌اش را ایست قلبی اعلام کردند، خانواده او پلیس را به ضرب و شتم دخترشان متهم می‌کنند.

در پاسخ، اعتراضات در ابتدا به شکل محلی در آرامگاه او آغاز شد و به سرعت در سراسر کشور گسترش یافت. به نشانه اعتراض، بسیاری از زنان حجاب خود را سوزانده و موهای‌شان را کوتاه کردند.

در مواجهه با این تحرکات، پلیس و ارتش با خشونت پاسخ دادند و باعث کشته شدن بیش از 500 معترض، دستگیری حدود 20000 نفر و اعدام 7 نفر از آنها شد.

این اعتراضات اگرچه بر حقوق زنان متمرکز است، اما نشان دهنده ناامیدی گسترده‌تری از رژیم حاکم است.

ایرانی‌ها چه تعریفی از جایگاه خود دارند؟

ایران کشوری مملو از زندگی است. اگرچه آنجا تقریباً همه چیز ممنوع و کنترل شده است، اما ایرانی‌ها همیشه راه‌هایی برای دور زدن هر ممنوعیتی پیدا کرده اند.

جذابیت امور ممنوعه همواره از جنبه‌های اساسی طبیعت بشر بوده و ایرانیان نیز از این قاعده مستثنی نیستند. دولت مصرف الکل را ممنوع کرده؟ باین‌حال، بدست آوردن آن آسان است. انواع خاصی از موسیقی ممنوع است؟ تعداد زیادی کلوپ شبانه، گروه‌های رپ/راک/متال و غیره وجود دارد. شبکه‌های اجتماعی تحت تحریم هستند؟ اما تقریباً همه یک حساب اینستاگرام دارند.

تا همین اواخر، دور زدن تحریم‌های بانکی یا دسترسی به اِبرزاری ذخیره ارزش برای ایرانیان تقریباً غیرممکن بود. تا این که ظهور بیتکوین روند بازی را تغییر داد.

علی‌رغم موضع دولت و تصویری که ممکن است رسانه‌ها منتشر کنند، مردم ایران با کشورهای غربی هیچ مشکلی ندارند. در مجموع تخمین زده می‌شود که نزدیک به **4 میلیون ایرانی** شامل 1.5 میلیون نفر به آمریکا و 1.2 میلیون نفر به اروپا مهاجرت کرده اند.

اگرچه کلمه "جمهوری" در نام رسمی ایران آمده است، اما نظام کنونی هیچ سنخیتی با جمهوریت و مردم سالاری و دموکراسی ندارد.

علی در این مورد به من گفت:

"به دنبال اعتراضات مردمی قابل توجه در سال گذشته در واکنش به قتل مهسا امینی توسط حکومت، تمایل به براندازی در ایران تشدید شده است. همه امیدواریم که روزهای سیاه بگذرد و به جهانیان نشان دهیم که ایرانیان مردمی صلح طلب هستند که می‌خواهند با بقیه دنیا ارتباط برقرار کنند، ما می‌خواهیم نشان دهیم که این افراد مانند رژیم اسلامی نیستند، این نکته قابل ذکر است که اکثریت ایرانیان خود را مسلمان نمی‌دانند و دین را رها کرده اند."

ایرانی‌ها چه تعریفی از جایگاه خود دارند؟

بیتکوین یک ارز دیجیتال غیرمتمرکز و مقاوم در برابر سانسور است. بیتکوین برخلاف سیستم‌های پولی سنتی و به لطف شبکه‌ای از نودهای (گره‌های) مستقل که تراکنش‌ها را تایید می‌کنند، بدون قدرت مرکزی متمرکز، عمل می‌کند. این ساختار، امکان مسدود کردن یا محدود کردن تراکنش‌ها را به شدت برای یک نهاد دشوار می‌کند، به همین دلیل آزادی مالی بیشتری را برای کاربرانش تضمین می‌کند.

زیرساخت‌های بلاکچینی دیگر، مانند اتریوم نیز کم و بیش از همان ویژگی‌های مقاوم بودن در برابر سانسور استفاده می‌کنند و امکان مبادله توکن‌هایی که با تتر (USDT) پشتیبانی می‌شوند را فراهم می‌کنند. تتر یک استیبل کوین است که طوری طراحی شده که ارزش آن برابر با یک دلار آمریکا باشد.

بیتکوین برخلاف دلار و ارزهای فیات، کمیاب است و این به این معناست که یک روند صعودی بلندمدت در ارزش آن وجود دارد.

اعتراضات علیه تورم

مبارزه با تورم یکی از دلایل اصلی ایرانیان برای استفاده از بیتکوین و رمزارزها است.

با توجه به اینکه تورم در سال 2023 به 40 درصد و در 10 سال گذشته به 95 درصد رسیده، ریال ایران ارزی نیست که برای نگهداری در طول زمان ساخته شده باشد. از جمله گزینه‌های موجود برای ایرانی‌ها، تبدیل ریال به دلار است. البته این کار به دلیل محدودیت‌های بین‌المللی ممکن است کمی پیچیده و گران باشد.

بنابراین تتر به ایرانی‌ها این امکان را می‌دهد که یکی از باثبات‌ترین ارزهای دنیا را نگه دارند و مبادله کنند.

البته استفاده از تتر بدون خطر نیست. این رمزارز که توسط شرکت تتر (Tether) مدیریت می‌شود، چند بار از ارزش واقعی دلار، که قرار است قیمت آن را دنبال کند، فاصله گرفته است. سایر استیبل کوین‌های مشابه تتر نیز در گذشته، همبستگی خود را با دلار از دست داده‌اند و هرگز نتوانسته‌اند وضعیت خود را بهبود دهند. این پدیده ممکن است برای تتر نیز اتفاق بیفتد.

علاوه بر این، اگر استفاده از تتر توسط ایرانی‌ها باعث نگرانی در ایالات متحده شود، ممکن است از شرکت تتر درخواست شود تا تمام توکن‌های مرتبط با ایران را مسدود (فریز) کند، که این موضوع باعث می‌شود که کاربران از آن استفاده نکنند و همچنین وجوه خود را از دست بدهند.

این موضوع نیز مهم است که دلار هم در معرض تورم قرار دارد. با اینکه دلار نسبت به ریال ایران کمتر در معرض تورم است، اما در 10 سال گذشته حدود 25 درصد از ارزش خود را از دست داده است.

اگرچه بیتکوین در کوتاه‌مدت ناپایدار است، اما در بلندمدت نشان داده که به بهترین شکل، ارزش خود را حفظ می‌کند. از سال ۲۰۱۸ تا ژانویه ۲۰۲۴ قیمت بیتکوین از ۳۰۰۰ دلار به نزدیکی ۵۰۰۰۰ دلار رسیده است.

بیتکوین در مقایسه با ریال ایران، حفاظت قوی‌تری از ارزش دارایی را از خود ارائه می‌دهد، ارزش فعلی آن بیش از 22 میلیارد ریال است، رکوردی که قبلاً هرگز به آن نرسیده بود.

قیمت بیتکوین در برابر دلار (نارنجی) و در برابر ریال ایران (آبی) - صرافی **نوبیتکس**

در اینجا برخی از نقل قول‌ها در مورد تورم آورده شده است:

«من روی بیتکوین سرمایه‌گذاری می‌کنم تا ارزش پولی که دارم را حفظ کنم و سرمایه خود را از دست ندهم.»
- فاطمه

"مسئله کلیدی در اینجا این است که رمزارزها در ایران عمدتاً برای حفظ ارزش استفاده می‌شوند. مردم در ایران اغلب برای خرید دلار به صورت نقدی صف می‌کشند که اکنون با کمبود مواجه هستند. علاقه مردم به تتر پس از آشنایی با آن افزایش یافته است. در حال حاضر افراد کمی هستند که با رمزارزها آشنایی نداشته باشند."
- علی

دور زدن تحریم‌ها و ممنوعیت‌ها

به لطف تمرکززدایی شبکه بیتکوین و سایر بلاکچین‌ها، رمزارزهایی همچون BTC و USDT به ابزاری برای دور زدن سانسور تبدیل می‌شوند.

از یک سو، این دارایی‌ها از ممنوعیت‌های دولتی فرار می‌کنند، در حالی که از سوی دیگر، کاربران می‌توانند به راحتی محدودیت‌های بین‌المللی را نیز دور بزنند، و نقل و انتقالات و پرداخت‌های خود به خارج از کشور را انجام دهند.

بنابراین، بسیاری از خدمات و محصولات آنلاین به صورت غیررسمی و اظهارنشده با بیتکوین و تتر خریداری می‌شوند.

چرا خوداظهاری نمی‌شوند؟ بیشتر اوقات به این دلیل است که خرید محصولات مورد نظر توسط دولت ممنوع است.

در اینجا گزیده‌ای از نقل قول‌ها وجود دارند که روش‌های مختلف استفاده از بیتکوین را توضیح می‌دهند:

"بله، [بیتکوین] بر زندگی خانواده نزدیک و دوستان من نیز تاثیر گذاشته است. سانسور دولتی کیفیت زندگی ما را کاهش داده است."
- فاطمه

دلیل اصلی استفاده من از بیتکوین تحریم‌ها و محدودیت‌های اعمال شده بر روی برخی محصولات در ایران است. این امر باعث شده است که پرداخت‌هایم را با استفاده از رمزارزها انجام دهم. این محدودیت‌ها برای سایر مردم نیز اعمال می‌شود و به نظر من آنها نیز باید از بیتکوین استفاده کنند. ممنوعیت‌ها به طور قابل توجهی بر توانایی ما برای داشتن یک زندگی عادی تأثیر می‌گذارد. در درجه اول، من از بیتکوین برای خرید نرم افزار و انتقال پول به مقصد مورد نظر استفاده می‌کنم. در حال حاضر فروشگاه‌هایی وجود دارند که پرداخت‌های بیتکوین را می‌پذیرند."
- رضا

همانطور که می‌دانید، ایرانی‌ها به شدت درگیر بیتکوین هستند زیرا ما ضعیف‌ترین اقتصاد تاریخ را داریم. مردم با بیتکوین زندگی می‌کنند، اما هیچ‌کس آشکارا در مورد آن صحبت نمی‌کند. اگر می‌خواهید این اطلاعات را در تحقیق یا مقاله خود بگنجانید، می‌توانید (این جمله را) ذکر کنید. حتی اجاره برخی از آپارتمان‌ها در مناطق گران‌قیمت شمال تهران با تتر انجام می‌شود. در ایران، همه می‌دانند که نباید مالکیت بیتکوین خود را فاش کنند. اما تقریباً هر کسی از ذره‌ای بیتکوین برخوردار است. بیتکوین در ایران ابعاد سیاسی بسیار بیشتری نسبت به اقتصادی، اجتماعی یا فرهنگی دارد. مردم عمدتاً از آن برای مخالفت با دولت استفاده می‌کنند."
- محمد

نقل و انتقالات و خریدهای بین‌المللی با ویزا و مسترکارت بسیار سخت و پیچیده است و هزینه‌های اضافی زیادی را به همراه دارد و همچنین مشمول تحریم می‌شود، بنابراین بیتکوین همه این مشکلات را حل می‌کند.
- زهرا

"من به توصیه یکی از دوستانم از بیتکوین برای انتقال وجه استفاده کردم. اگرچه تبدیل بیتکوین به ارز فیات در آن زمان به این سادگی نبود، اما این ابزار برای یک ایرانی موهبت الهی بود. متعاقباً دانش خود را در مورد این فناوری عمیق‌تر کردم و شروع به مطالعه در بلاکچین کردم. واقعاً دنیای شکفت‌انگیزی بود، به خصوص که می‌توانستم اشتراک‌های خاصی را با استفاده از بیتکوین یا سایر رمزارزها خریداری کنم."

- علی

من اولین بار در سال 1396 (مطابق با 2017) صحبتی در مورد بیتکوین از دوستانم شنیدم، اما فقط در سال 1401 (2022) بود که در اعتراضات مهسا امینی از آن برای خرید فیلترشکن استفاده کردم.

- مریم

من از بیتکوین در یک فست فود و در مطب دندانپزشکی استفاده کرده‌ام و همچنین به عنوان یک منبع ذخیره ارزش برای من عمل می‌کند.

- حسین

با توسعه شبکه لایت‌نینگ، فروشگاه‌های متعددی وجود دارند که بیتکوین را می‌پذیرند.

- نیما

دریافت حقوق و دستمزد

چند نفر از صاحب‌ه‌شوندگان گواهی دادند که آنها و همچنین برخی از آشنایانشان می‌خواهند تمام یا بخشی از حقوق خود را از طریق رمزارزها از جمله تتر یا بیتکوین دریافت کنند

از سوی دیگر، در داخل کشور با سانسور و محدودیت‌های دولتی مواجه هستیم، به همین دلیل است که از بیتکوین و تتر برای دریافت درآمد خود به عنوان فریلنسر استفاده می‌کنیم.

- مریم

موانع پذیرش بیتکوین در ایران چه هستند؟

یکی از مصاحبه شوندگان با نام مستعار **Stupid Risks**، آزمایشی **چند ماهه** برای شناسایی موانع و ارزیابی سهولت معرفی افراد جدید به بیتکوین انجام داد.

اولاً، Stupid Risks معتقد است که دسترسی به اطلاعات مربوطه برای درک جنبه‌های فنی، اقتصادی و اجتماعی بیتکوین برای ایرانیان کار سختی نیست.

به گفته وی، اگرچه صحبت کردن به زبان انگلیسی یک مزیت است، اما محتوای کافی در رسانه‌های اجتماعی (عمدتاً یوتیوب و تلگرام) وجود دارد که بیتکوین را به شکل ساده شرح می‌دهد؛ و نحوه ایجاد و ایمن‌سازی کیف پول بیتکوین/لایتنینگ و همچنین نحوه استفاده از آن را توضیح می‌دهد.

با این حال، Stupid Risks چندین شکاف را شناسایی می‌کند که می‌توان آنها را پر کرد. او فکر می‌کند که ایجاد یک جامعه در حال رشد و خیرخواه، که به طور ایده آل توسط افراد مشهور یا افراد با نفوذ رهبری می‌شود، کمک بزرگی خواهد بود.

او توضیح می‌دهد که چرا دستیابی به این امر دشوار خواهد بود:

"بخشی از این مشکل ناشی از ناآگاهی سلبریتی‌ها و رسانه‌های به اصطلاح خیرخواه از اهمیت و قدرت بیتکوین است و بخشی دیگر به دلیل محدودیت‌ها و خطراتی است که دولت می‌تواند برای کاربران بیتکوین در کشور ایجاد کند. راه حل: ضروری است که تعدادی از ما فعالان با آنها مذاکره کنیم و حتی جلساتی را ترتیب دهیم."

او فکر نمی‌کند که قطعی طولانی مدت برق یا اینترنت، حتی در رژیمی مانند ایران، محتمل باشد، اما همچنان آن را یک احتمال می‌داند.

به نظر من، خطر قطع اینترنت اغلب بیش از حد بدان پرداخته می‌شود و مورد گمانه‌زنی است، به خصوص با ظهور راه‌حل‌هایی که به بیتکوین اجازه می‌دهد از طریق پیام کوتاه ارسال شود، مانند Machankura 8333.

موضوع اصلی مطرح شده توسط Stupid Risks مربوط به تصورات نادرست در مورد ارزشها است. بسیاری بر این باورند که نگهداری پول فیزیکی نسبت به شکل دیجیتال امن‌تر است و باقی ارزشهای غیر از ریال هنوز توسط دارایی‌های واقعی (مانند ریال) پشتیبانی می‌شوند.

در واقع، از دهه هفتاد میلادی، هیچ پول ملی‌ای نیست که پشتوانه خاصی داشته باشد. همه آنها به سیاست پولی دولت و بانک مرکزی آن وابسته هستند.

او به درستی تاکید می‌کند که برای پذیرش گسترده‌تر بیتکوین در ایران، ایرانی‌ها باید درک کنند که بیتکوین حتی با وجود اینکه دیجیتالی است، اما ذاتاً کمیاب و قابل اعتمادتر از ارزهای فیات است.

او می‌گوید:

"اولین مانع ذهنی، باور عمومی به دوگانگی نادرست «پول فیزیکی در مقابل پول مجازی» به جای «پول فیات در برابر پول سخت» است."

آخرین مسائل ذکر شده توسط Stupid Risks نیز در غرب رایج است:

- اکثر سرمایه‌گذاران با چشم انداز سود جذب می‌شوند و به سمت رمزارزها حرکت می‌کنند که ریسک بیشتری دارند و در برابر سانسور و تورم مؤثر نیستند.
- ایرانیان حتی با آگاهی از فساد بانکی و خطر توقف اقتصادی در کشور، به ضمانت شخص ثالث دارایی‌های خود پایبند هستند.
- مشکل بیتکوین به عنوان یک ارز و فناوری جدید، بی تفاوتی و عدم کنجکاوی مردم برای اطلاع رسانی و یادگیری برای استفاده مؤثر از آن است.

پذیرش بیتکوین در آمار

در حالی که گفته‌ها و نقل‌قول‌های افراد مهم هستند، اغلب مغرضانه هستند و تحت تأثیر نظرات و مواضع افرادی است که آنها را بیان می‌کنند.

از این رو، هم اکنون به گزارش منتشر شده توسط رسانه "ارزدیجیتال" با عنوان **«فضای رمزارز در ایران - سال 1402»** اشاره می‌کنم.

ارقام پذیرش بیتکوین و رمزارزها

در اینجا لیست غیر جامعی از جالب ترین آمارها آمده است:

- 25% درصد ایرانیان صاحب رمزارز هستند.
- 32.2% علاقه نشان داده‌اند و 29% قبلاً آنها را داشته‌اند.
- 48.9% از کسانی که آنها را ندارند اظهار می‌کنند که اطلاعات کافی در مورد موضوع برای رفتن به سراغ آن ندارند.

در میان ایرانیان صاحب رمزارز:

- 38.10% درصد در هیچ بازار دیگری سرمایه گذاری نکرده‌اند.
- تا نوامبر سال 2023، میزان 53% زیانده بودند (بیتکوین زیر 35000 دلار بود)
- 61% درصد قبل از سال 2021 سرمایه‌گذاری کرده بودند؛
- 82.10% درصد برای مبارزه با تورم سرمایه گذاری می‌کنند.
- 21.90% از دیفای استفاده می‌کنند.
- 9.60% از ارزهای دیجیتال برای انتقال یا دریافت پول از خارج استفاده می‌کنند.
- 7.70% از رمزارزها برای خرید کالا یا خدمات استفاده می‌کنند.
- 76.6% درصد معتقدند که تحریم‌های بین المللی مانعی برای دسترسی به رمزارزها هستند.
- 57.20% درصد معتقدند که محدودیت‌های مربوط به دسترسی به اینترنت (مانند لزوم استفاده از ابزارهای تغییر IP برای دورزدن فیلترینگ/محدودیت‌های داخلی و همچنین محرومیت/تحریم‌های خارجی) نیز یک مانع هستند.
- 68.10% سرمایه گذاری بلندمدت یا هودل کرده‌اند (چند ماه یا سال).

رایج ترین رمزارز بیتکوین است و پس از آن دوج‌کوین و شیبایانو در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. اتریوم پس از کاردانو در رتبه پنجم قرار دارد.

پلتفرم‌های صرافی داخلی ایجاد شده‌اند که مزایای مختلفی را ارائه می‌دهند:

- 84.10% درصد از صرافی‌های ایرانی به جای پلتفرم‌های خارجی استفاده می‌کنند زیرا می‌توانند مستقیماً پرداخت ریالی داشته باشند.
- 45.5% به این دلیل از صرافی ایرانی استفاده می‌کنند که احتمال بیشتری برای پیگیری قانونی در صورت ورشکستگی آن صرافی وجود دارد.
- 34.70% نیز به این دلیل که رابط کاربری و برنامه‌ها به زبان فارسی هستند، بنابراین اهمیت مستندسازی به زبان محلی برجسته می‌شود.

با این حال، این پلتفرم‌ها با موانع متعددی از جمله کارمزدهای بالا روبرو هستند. در واقع، 52.70 درصد از کاربران بر این باورند که کارمزدهای برداشت از حد فراتر هستند، و معادل هزینه‌هایی که بایننس در اروپا دریافت می‌کند، یعنی حدود 20 دلار برای برداشت BTC.

در مورد کارمزدها، یکی از مصاحبه‌شوندگان به من تکنیکی را برای دور زدن این هزینه‌ها با انجام یک «اتمیک سوپ» از طریق Boltz با برداشت BTC در لایتنینگ برای دریافت آن در زنجیره توضیح داد. این امر باعث صرفه جویی در حدود 90 درصد از کارمزدهایی می‌شود که معمولاً به صرافی‌ها پرداخت می‌شود.

بر اساس گزارش ارز دیجیتال، اگر بخواهیم میانگین پروفایل سرمایه‌گذاران ایرانی در رمزارز را توسط یک فرد نشان دهیم، مردی 38 ساله ساکن تهران است که پرتفوی وی به شرح زیر است: 22 درصد در بیتکوین، 18 درصد دوج کوین، 17 درصد شیبا، 15 درصد آدا، 12 درصد اتر، 10 درصد ترون، و 6 درصد تتر.

قوانین رمزارز در ایران

در مورد مقررات رمزارزها در ایران، چندین اقدام مهم توسط دولت برای چارچوب‌بندی این صنعت انجام شده است. در اینجا مروری بر مقررات اصلی در حال اجرا است:

- مقررات استخراج بیتکوین: دولت ایران اکنون با هدف تنظیم این فعالیت به ویژه از نظر مصرف انرژی و رعایت استانداردهای تعیین شده، از فعالان می‌خواهد که مجوز استخراج بیتکوین را دریافت کنند. دستورالعمل‌های خاصی در مورد تامین برق برای استخراج‌کنندگان بیتکوین صادر شده است.

- محدودیت تراکنش‌های صرافی: بانک مرکزی ایران محدودیت‌هایی را برای میزان سپرده‌ها و برداشت‌های انجام شده در صرافی‌های رمزارزی اعمال می‌کند.

- مالیات بر رمزارزها: در حال حاضر، خرید و فروش رمزارزها در ایران مشمول مالیات نمی‌شود. اگرچه مجلس پیشنهاد اعمال مالیات بر تراکنش‌های رمزارزها را داده است، اما این اقدام رد شده است، آن هم عمدتاً به دلیل نبود تعریف قانونی روشن از رمزارزها.

افکار عمومی در مورد رویکرد نهادهای دولتی نسبت به رمزارزها متفاوت است: 11.9٪ از افراد حاضر در پرسشنامه مایل به آزادسازی حداکثری استفاده از رمزارزها هستند، در حالی که 65.0٪ قانونگذاری و کنترل متوسط این فضا را ترجیح می‌دهند. در نهایت، 23.1 درصد موافق محدود کردن فضای رمزارزها تا حد امکان هستند.

چشم انداز آتی

بیتکوین، همراه با سایر رمزارزها تا حدی کمتر، ابزاری است که به ایرانیان اجازه می‌دهد تا سانسور دولتی، تحریم‌های بین‌المللی و تورم شدیدی را که برای چندین دهه ایران را تحت تأثیر قرار داده است دور بزنند.

برای ایرانیان، بیتکوین فقط یک دارایی سوداگرانه نیست، بلکه ابزاری برای رهایی خود از کنترل دولت است. افزایش پذیرش آن در ایران نشانه امیدوارکننده‌ای برای آینده کشور است. نه فقط به این دلیل که فکر می‌کنم ارزش بیشتری پیدا می‌کند و کاربران را غنی می‌کند، بلکه عمدتاً به این دلیل که نوعی ارز لازم برای تجربه یک زندگی دارای دموکراسی را نشان می‌دهد.

با این حال، استفاده از بیتکوین چندین اشکال دارد:

- نوسانات آن: نوسانات بیتکوین اگرچه اغلب به عنوان یک عامل بازدارنده ذکر می‌شود، اما با پذیرش آن کاهش می‌یابد. علاوه بر این، از لحاظ یک استراتژی سرمایه‌گذاری بلندمدت، تأثیر آن کمتر می‌شود.

- تازگی آن: آموزش کاربران در مورد استفاده ایمن و محتاطانه از بیتکوین ضروری است.

- کارمزد تراکنش‌ها: وقتی بالا باشد، کاربران را به سمت کیف پول‌های متمرکزتر (صرافی‌ها یا کیف پول‌های حضانتی) سوق می‌دهند، محدودیتی که با راهکارهایی مانند کیف پول Phoenix یا Fedimint و موارد دیگر برطرف می‌شود.

علاوه بر این، وضعیت اقتصادی ایران دستخوش تغییرات چشمگیری است. ادغام این کشور در بریکس و اتحاد اقتصادی آن با روسیه می‌تواند ایران را بیشتر به روی جهان خارج باز کند و بدین ترتیب ایران را از تحریم‌های غرب رها کند.

با ادغام بیتکوین یا صرفاً با تحمل استفاده از آن، ایران می‌تواند به ظهور یک اقتصاد موازی کمک کند. این موضوع فرصتی را برای کشور فراهم می‌سازد تا از این پویایی اقتصادی جدید بهره‌مند شود و در عین حال به جمعیت خود اجازه می‌دهد تا خود را از تحریم‌های بین‌المللی که بر آن تحمیل شده رها کنند.

ارزهای فیات توسط نخبگان و برای نخبگان طراحی شده است. خود مفهوم چاپ پول جمعیت را مستثنی می‌کند، هرچند این جمعیت است که به این وسیله مبادله ارزش می‌دهد. در حالی که بیتکوین به عنوان دارایی کمیاب، به راحتی قابل حمل، قابل انتقال و قابل تقسیم است، کاندیدای ایده آل برای تبدیل شدن به پول عالی است. علاوه بر این، مقاومت آن در برابر سانسور به جمعیت‌هایی که به اندازه کافی خوش شانس نبودند که در مکان مناسب متولد شوند اجازه می‌دهد تا خود را از چالش‌ها رها کنند.

هدف این مقاله، فراتر از نشان دادن استفاده از بیتکوین در ایران، برجسته کردن بی‌عدالتی‌های ریشه دار در نظام اقتصادی و سیاسی ما است. این نظام بخشی از جمعیت را در حاشیه جامعه رها می‌کند و در عین حال از دیگری که «لایق تر» تلقی می‌شود، طرفداری می‌کند.

برای افزودن کمی شعر به این مقاله، اشاره ای ادبی می‌کنم و مونولوگ فیگارو را نقل می‌کنم. فیگارو به کنت آلماوووا اشاره کرد که او فقط شانس و شایستگی این را داشته است که در خانواده ای مناسب، در مکان مناسب، و زمان مناسب به دنیا بیاید:

"تو چه کردی که مستحق این همه خوبی‌ها بودی؟ زحمت به دنیا آمدن را کشیدی و نه بیشتر: بقیه، فقط یک مرد معمولی هستند! من، در چشم بر هم زدنی، در میان جمعیت مبهم گم شدم، مجبور شدم دانش بیشتری را به کار بگیرم و محاسباتی را فقط برای زنده ماندن انجام دهم، که در صد سال گذشته در اداره کل اسپانیا به کار رفته است؛ و باین حال شما می‌خواهید با من رقابت کنید!"

- "ازدواج فیگارو" بومارشه (پرده پنجم، صحنه 3)

بیتکوین یک شبکه پرداخت هم‌تا به هم‌تا است. طبق تعریف یا کد، بین کاربران تمایزی قائل نمی‌شود. انسان‌ها (برخلاف بیتکوین) قادر به ارائه چنین خدماتی نیستند، زیرا اغلب در جستجوی ثروت هستند، در حالی که بیتکوین بی‌طرفانه طراحی شده است.

حتی اگر ممکن است در نگاه اول پیچیده به نظر برسد، من فکر می‌کنم ضروری است که تلاش کنیم تا مدت زمانی را به بیتکوین اختصاص دهیم، به آن علاقه نشان دهیم، آن را بپذیریم، و درباره آن بحث کنیم، زیرا بیتکوین می‌تواند به همسایگان ما حداقل اجازه دهد "زندگی کنند."